

S. Sayısı : 63

Amortisman sandığına verilmiş olan 6,5 milyon liralık avansın arttırılması hakkında kanun lâiyhası Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/250)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayı: 6/5393

9 - X - 1939

Büyük Millet Mecl'si Yüksek Reisliğine

3136, 3248, 3322 ve 3589 sayılı kanunlarla Amortisman sandığına verilmiş olan 6,5 milyon liralık avansın arttırılması hakkında Maliye vekillîğince hazırlanmış ve İcra Vekilleri Heyetince 4 - X - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâiyhası

Maliye vekâleti, dahilî ve haricî Devlet borçlarının tahvilât piyasasını tanzim etmek için 14 - VI - 1935 tarih ve 2794 numaralı kanunla kurulan Amortisman sandığına, mezkûr kanunun dördüncü maddesi ile, beş milyon liraya kadar sermaye teminine mezun kılınmıştır.

Ancak, Hazine, bu sermayeye mahsuben 99 380 lira itibarî kıymette Sivas - Erzurum tahvili ile 87 120 lira kıymetinde Ergani tahvilinden başka bir tediyede bulunmadığından, sandığın para ihtiyacı, miktarı mezkûr müessese tarafından mübayaa olunacak tahvillerin ehemmiyetine göre tahvül eden avanslarla temin edilmiştir. Böylece, mezkûr sandığa, İsviçre frangının devalüasyonu dolayısıyla kıymet tenezzülüne maruz kalan Anadolu demiryolları ve Haydarpaşa limanı şirketleri tahvil ve hisse senedleriyle memlekete getirilmesi matlub ve mültezem olan Türk borcu tahvillerinin Sivas - Erzurum ve Ergani tahvilleriyle mübadelesini temin zmnında 3136, 3248, 3322 ve 3589 numaralı kanunlarla, 6 500 000 liralık avans verilmiştir.

Fakat, dövizi natık borçlarımızın dahilî borç haline ifrağı yolunda takib olunan gayeye vüsul için Amortisman sandığına verilmiş olan salâhiyetlere müsteniden mezkûr sandığın giriştiği taahhüdün yerine getirilebilmesi ve mübadele müddetinin 22 kânunusani 1940 da hitam bulması dolayısıyla fazla miktarda arzedeceği tahmin olunan Türk borcu tahvillerinin alınabilmesi için sandığa daha 3 500 000 liralık avans verilmesi zarurî görülmüş ve ilişik kanun lâiyhası bu maksadla tanzim kılınmıştır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/250
Karar No. 16

28 - XII - 1939

Yüksek Reisliğe

Muhtelif kanunlarla Amortisman sandığına verilmiş olan 6 buçuk milyon liralık avansların arttırılmasına dair Maliye vekilliğine hazırlanmış 9 - X - 1939 tarihli ve 5393 sayılı Başvekâlet tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimizde Maliye müsteşarı hazır bulunduğu halde görüşüldü :

Verilen izahata nazaran Türk borusu tahvillerinin dahili istikraz tahvilleriyle mübadelesi için verilen mühletin bitmek üzere bulunması dolayısıyla arz edileceklerin mübayaasını mümkün kılmak üzere 3 buçuk milyon liraya ihtiyaç hissedilmiştir.

Encümen ileri sürülen sebepleri yerinde bularak amortisman sandığına daha 3 500 000 lira-

lık avans verilmesini muvafık görmüş ve bu husustaki kanun lâyihasını aynen kabul etmiştir.

Havalesi uyarınca Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
İstanbul	Rize	
<i>A. Bayındır</i>	<i>K. Kamû</i>	
Afyon K.	Diyarbakır	Gaziantep
<i>H. Çerçel</i>	<i>Z. Tiğrel</i>	<i>A. Aksu</i>
İzmir	Kayseri	Kırşehir
<i>K. Dursun</i>	<i>Ö. Taşçıoğlu</i>	<i>İ. Özkan</i>
Kırşehir	Tokad	Van
<i>M. Seyfeli</i>	<i>C. Kovalı</i>	<i>İ. Arvas</i>
Zonguldak		
<i>Y. Z. Özenci</i>		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 37
Esas No. 1/250

17 - I - 1940

Yüksek Reisliğe

Amortisman sandığına verilmiş olan 6,5 milyon liralık avansın arttırılması hakkında Başvekâletin 9 - X - 1939 tarih ve 6/5393 sayılı tezkeresi Maliye encümeninin mazbatasile birlikte encümenimize tevdi edilmekle Maliye vekili Fuad Ağralı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

14 - VI - 1935 tarih ve 2794 numaralı kanunla teşkil edilen Amortisman sandığına, umumî bütçe varidat fazlalarıyla Devlet tahvilâtının müruru zamana uğrayan faiz ve amortisman bedelleri ve 2243 ve 2308 numaralı kanunlarla Hazineye intikal edecek mebalîğ ile karşılanmak üzere 5 milyon lira sermaye tahsis edilmiş idi. Hazine tahvilleri piyasalarının tanzimi maksadlarını istihdaf eden bu teşekküle bilâhare Ana-

dolu ve Haydarpaşa şirketleri tahvillerinin mübadelesi vazifesi ve buna ilâveten kısmî mühimmi yabancı memleket piyasalarında mütedavil olan 1933 Türk borusu tahvillerinin mübadele ve mübayaası işi de verilmiş ve buna karşılık olmak üzere şimdiye kadar lâyihada yazılı muhtelif kanunlarla 6,5 milyon liralık bir avans ve sermayesine mahsuben bazı varidat temin ve bunlardan 3322 numaralı kanunla, Hazine mevcud 1918 istikraz tahvilleriyle bu tahvillerin Mayıs 1938 taksiti tahsis edilmiş ve bu suretle 5 329 093 liraya varan munzam bir sermaye verilmiş idi.

31 - X - 1939 tarihindeki hesap vaziyetine göre sandığın mezkûr beş milyon küsur lira ile birlikte tediye edilmiş sermayesi 7 282 926 lira-

ya baliğ olduğu ve bu sermaye ile Hazinenin 6,5 milyon liralık avansa karşı, portföyünde 12 041 170 liralık tahvilât topladığı ve henüz sermayeye usulen intikal etmemiş olan 1938 kârının da 802 189 liraya vardığı ve eldeki menabilde hâriçten tahvil mübayaasına ve dahilde de tahvil mübadelesine devam edilmekte olduğu anlaşılmiştir.

Eski Düyunu umumiye tahvillerinin mübadelesine karşılık olmak üzere ihracına müsaade edilen beheri 500 franklık 1 846 567 aded 1933 Türk borcu tahvilinden 89 545 i henüz mübadele edilememiş ve mütebaki 1 757 022 adedinden, evvelce mevcud mikdara ilâveten bu sandık marifetile mübayaaya ve mübadele edilmek suretile Hazinedeki mikdarın 745 132 ye vardığı ve buna eşhas elindeki mikdar olan 95 606 adedi de ilâve edildikte Türkiyedeki bu tahvillerin 840 738 adedine çıktığı anlaşılmalıdır.

Bu suretle hatta henüz tedavüle çıkarılmamış olan kısmı da hesaba idhal edildiği takdirde alınan tedbirler sayesinde bu tahvillerden nisfına pek yaklaşan mikdarı, ekseriyeti azimesi Hazineye aid olmak üzere Türkiyeye intikal etmiş bulunmaktadır.

Bu mübayaata devam neticesi olarak pek yakında tahvil ekseriyeti Türkiyeye intikal ede-

cek ve düyunu umumiye tahvilleri hâmilî olarak hâkim bir vaziyete gelmiş olacaktır.

İşlerine devam maksadile amortisman sandığına sermayesinden başka ve atiyen gelirlerle iade edilmek üzere Hazinece verilen 6,5 milyon lira avansın 10 milyon liraya iblâğı hakkındaki bu kanun lâyihası, yukarıda arz edilen ve Hazine için bir tasarruf ve ihtiyat sandığı mahiyetinde olan ve döviz tasarrufunu da temin eden bu teşekkülü takviye noktasından faydalı olacağı mülâhazasile olduğu gibi kabul edilmiş ve yalnız lâyihanın başlığı değiştirilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Kırklareli	Kastamonu	Trabzon
<i>B. Denker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>Sırrı Day</i>
Bursa	Giresun	Gümüşane
<i>N. Ayas</i>	<i>M. Akkaya</i>	<i>D. Sakarya</i>
İçel	İsparta	İsparta
<i>T. C. Beriker</i>	<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>R. Ünlü</i>
Kayseri	Kayseri	Kayseri
<i>F. Baysal</i>	<i>S. Serim</i>	<i>S. H. Ürgüblü</i>
Kocaeli	Konya	Malatya
<i>Salâh Yargı</i>	<i>R. Türel</i>	<i>M. Öker</i>
Mardin	Muş	Yozgad
<i>R. Erten</i>	<i>Ş. Ataman</i>	<i>A. Sungur</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3136, 3248, 3322 ve 3589 sayılı kanunlarla Amortisman sandığına verilmiş olan 6,5 milyon liralık avansın artırılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 3136, 3248, 3322 ve 3589 sayılı kanunlarla Hazinece Amortisman sandığına verilmiş olan avans miktarı on milyon liraya ibtîğ edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun negri tarihinden muhtebirdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Maliye vekîli memurdur.

4 - X - 1939

Bş. V. ve		
Ha. V. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Seydam	Fethi Okyar	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayik Çetrak		F. Ağralı
M. V.	Na. V.	İk. V. ve Ti. V. V.
Yücel	A. F. Çobanoğlu	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mu. Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Amortisman sandığına verilen avansın tezyidine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Aynen kabul

MADDE 2 — Aynen kabul

MADDE 3 — Aynen kabul